

תביעה על גרמת הפסד באי בדיקת תאריכי צקים וטענה נגדית שלא היה אחראי לבדוק

בית דין ירושלים

לדיני ממונות ובירורי יוחסין

נימוקי דין תורה זה מתוך הנפסק באחד מסניפי בית הדין בבני ברק ובקרית ספר (מודיעין עילית) בשבתו כבוררות וכבית הוראה לממונות במעמד שני צדדים, ע"י דיין יחיד או מותב תלתא

(תיק זה פורסם כבר בחוברות המודפסות של בית הדין)

תיק מס' 2661.

גמ"ח א' מלוה דולרים ומקבל פרעונות בצ'קים שקליים דחויים לפי ההסדר המקובל אצלו, ורוכש דולרים חדשים להלוואה אצל הרב ב' שהוא חלפן דולרים, ומוסר את הצ'קים לחלפן תמורת הדולרים. יש הסכם שסוכם מראש בעל פה בין הגמ"ח ובין החלפן, שהגמ"ח יתן לו רק צ'קים מזומנים (שהגיע תאריך פרעונם), ושאחריות בדיקת הצ'קים היא על א' בעל הגמ"ח. ב' בעצמו בודק רק את הסכומים שרשומים על כל הצ'קים אם זה תואם לתמורה שמגיע לגמ"ח. ואח"כ ב' פודה את כל הצ'קים אצל ג' שהוא צ'נג'ר יותר גדול. טוען ג' כלפי ב' שבחבילה האחרונה של הצ'קים השתרבב צ'ק דחוי בחודש, וכאשר ג' הפקידו בבנק למשיכה, נטל הבנק את הצ'ק "לשמירה" ויתן תמורתו רק בעוד חודש. כעת חסר לג' סכום מסויים שהיה נקוב בצ'ק שטרם נמשך, ואף שזה יושב לו בעוד חודש, יש לו הפסד עכשווי מהחסרון.

תובע ג' את ב' על זה שלא בדק את התאריכים, ושיתן לו כעת סכום זה מיידית, וכשיגיע הפדיון מהבנק יחזיר לו.

משיב ב' שהיה מותנה מראש שהוא לא בודק תאריכים. משיב לו ג' שזה היה מותנה עם א' ולא איתו, וכלפיו היה חייב לבדוק את התאריכים, ובפועל יצא שנתן לב' סכום מיותר שתובע אותו בחזרה.

אחרי בירור כל הטענות ואין סתירות בין הצדדים הוכרע למעשה: שג' יכול לטעון על עצמו אותה טענה שטוען על ב', שהרי גם הוא היה יכול וצריך לבדוק תאריכים לפני שהפקיד בבנק.

ומשלא בדק זאת ונתן לב' סכום כסף בלי בדיקה, א"א לקרוא לזה שב' לווה ממנו סכום נוסף על הצ'קים ושצריך להחזיר לו, כי לווה ע"ס צ'ק שנתן בידי ג' שאמור להיפדות ולהכנס לחשבוננו בעוד חודש.

וטענת הפסד שהיה יכול לסחור בכסף כל החודש וגרם לו הפסד זה, מלבד שזה גרמא, ושהוא אשם לא פחות מב', זו גם טענת ריבית שאין נזקקין לה.

ובעיקר השאלה על מי חובת הבדיקה על המשלם או על המקבל, ומי משניהם נחשב יותר פושע שאם יש ספק עליו הראיה, יש להביא מפלוגתת הפוסקים בסימן רלב על הש"ך סקט"ו, יעו"ש מה שהביא בהגהת הר"ר עוזר על הבאר היטב ובגליון החת"ס ובפת"ש.